

נמלה של נייר

אל המאה ה-21 * העברית החדשה של המחר
 * על שוליו הבלויים של הזמן * „גברים, נשים וקופים”
 * אסימופיליה * גרפומניבידיונית

אלפון-בידיוני ואמאך עד תמונה

הקצב המואץ של תרגום ספרי מדע-בידיוני לעברית, בשלוש השנים האחרונות, הביאו לעברית מילון של מילים העוסקות באפשרויות הלשוניות של המחר — הן מהצד הלשוני והן מהצד התיאורי. בשנת 1955, כאשר ניסה המשורר-בלשן יונתן רמז, באנתולוגיה שערך בנושא המד"ב, תחת הכותרת היה היה בעתיד, הוא נכשל בטביעת מטבעות-לשון חדשות, ודומה כי מתרגמי-היה כעמדם נפץ העבירו את השפה העברית לממדים חדשים, ללשון המחר שלהם.
 כמה ממילות העברית של המד"ב מובאות בזה:
אטמף (מתקן לאיטוס האף); **אקרדור** (אקדח מחור); **אשראיון** (כרטיס אשראי חללי, מעין אחצעי תשלום במחר); **בגדומאט** (מיתקן להתאמת בגדים); **בוזמניות** (בעת ובעונה אחת); **דיוקנפש** (דיוקן המופק באמצעות מקרן ומקרין את תמצית הנפש); **היוון-חושים** (מיפוח החושים); **הנרסת-זמן** (שליטה בזמן); **השחיה** (השעית-חיים); **הוצגופית** (תופעה מחוץ לגוף); **חלפיות-זקן** (נכוש צמוד המאפשר לגוף לתפקד למרות היותו הרמטי); **חללנים** (אנשי חלל); **חלנוע** (מכשיר תנועה בחלל); **טפטפת-אוויר** (מכשיר לאספקת אוויר במקומות שאין אוויר); **כנפנוע** (כלי-טיס הנע באוויר באמצעות תנועת כנפיו, בדומה לציפור); **רובוטיים** (רובוטיס-חיים); **רוליוור** (רובה-לייזר); **רחרחן** (מיתקן לירחוח כימי); **תאימהירים** (תאים-מהירים); **תלתמונה** (תמונה תלת-ממדית); ועוד מילים רבות, שקצרה היריעה מלפרטן.

במייפלואר, והוא דן אשה שרחה, בפסקי דין חסרת-תקדים: „את עומדת להדיח מליב לאורך שש מאות מיליון קילומטר ריב”.
 החללית נהלה עד מהרה בידי מועצת מבוגרים, המסע לגאנימיד עשוי לארוך כחודשיים, לעומת שנתיים ותשעה חודשים בכלי-התחבורה הקודמים. קרוב ל-6000 איש הצטופפו על סיפוני המייפלואר. ביום ה-53 למסע נפרצו דפנות המייפלואר בכמה מטיאורטים, והמספר הצעיר הופך גיבור, כאשר בדומה לנער ההולנדי, שסתם את הסכר באצבעו, הוא סותם שמעילו אחד מחורי המטיאורטים, עד שצוות התיקון בא לסתום את החור. הארץ המובטחת. שבעה ימים מאוחר יותר מגיעים המהגרים אל הארץ הירוקה מובטחת — החללית שלהם, והם מגלים

חלק ב' של „נמר של נייר” שי הוקדש בשבוע שעבר למכול ספרי המדע-בידיוני (מד"ב), שראה אור בשנה האחרונה, בתרגום לעברית.

התחלרות

מייפלואר

מייפלואר היתה אוניה שהפליגה ב-6 בספטמבר 1620 מנמל פלימות, כאשר על סיפונה 102 פורטוגלים, מהם 74 גברים ו-28 נשים. מטרתם היתה ניו-אינגלנד. אלה נחשבים האבות-המייסדים של ארצות-הברית. סיפור זה עמד לנגד עיניו של אחד מבכירי המחברים, בדור-הקשיש של סופרי המדע-הבידיוני, רוברט היינלין, לין, בספרו אל החמה ה-21.
 מייפלואר של היינלין היא כלי תחבורה חללי, ענקי, שנועד להוביל מהגרים כוכבי-לכת חדש, שיישובו החל זה עתה. העולם ממנו יוצאים המהגרים הוא עולם השרוי במשבר של מקורות מזון, משוה בנוסח אירופה של המאה ה-17. מטרת פניהם של המהגרים הוא הכוכב גאנימיד, הירח השלישי או הרביעי של צדק. היינלין מצליח לאפיין דמויות בתוך סיפור עלילה, שהוא העתקה כימעט מדויקת של הפרובלמטיקה שניצבה בפני המהגרים שייסדו את ארצות-הברית.
 אב ובנו, אם ובתה, מקימים מישפחה חדשה, ויוצאים לעבר גאנימיד. כל מהגר רשאי להוציא עימו 25 קילו. מנמל מוהאב יוצאים המהגרים בחללית בייפרוסט, בי עוצמה של 6"ג" (שש פעמים כוח-הכובד השורר על כדור הארץ) לעבר המייפלואר. הקברניט הינו בעל סמכויות שפיטה ייסדו רוברט היינלין — אל המאה העשרים ואחת, עברית: ישעיה לווים; 174 עמודים, הוצאת מטדה (כריכה רכה).

סמל אפולו 2 האבות המייסדים

עד מהרה עולם חקלאי המייצר את התוצרת החקלאית לעצמו, תוך הימנעות מרוב כבילה ליצרני אקולוגיה שלילית. מתרחש גם אסון טבע איום וגורא, שאינו מונע את המהגרים מלהעמיק את שורשיהם בקרקע כוכבי-הלכת הרחוק.
 בספר זה מציג היינלין היבטים טכניים רבים, העוסקים ביצירת תנאים שיש בכור חם להתאים לחיים בכוכבי-לכת מרוחק

הארץ, העוסק בניכור האדם, בן המאה ה-21, המפורז בכל כנסות החלל, מנוכר כולו, את דיוקנו של אדם זה ניתן ללמוד מתוך שירים, שאותם שר רייזלינג, הרומן העיוור של מסילות החלל, כמו: „לנחיתה אחרונה אתפלל, / לאל שיעמך לי כפרץ / ויתן לי לראות רק עוד פעם אחת / את הגבעות הירוקות של הארץ...” או שיר הטילון המספר: כשהשדה פנוי, הבית רחוק, / תא-הלחץ נסגר, האור הופך ירוק, / כשתמות הבדיקות, כהגעת עת תפילה, / הקברניט מעיד ראש, המנוע בפעולה — / הסכיתו לסילון! / הסכיתו לו נורה, / הסכיתו לו נרגש, / חששו את גופכם נמעך אל הדרגש...”
 היינלין פותח כאן צוהר לעולם של אנשים מלאי כמיהה לעבר הרחוק, לעבר שהוא ההווה שלנו, העבר של אנשי המחר המצוי בכדור-הארץ שלנו.
 רייזלינג, הזמר העיוור של מסילות החלל, מפורז את עצב הנוסטלגיה במילים / מרגשות, כמו: נרקב בעיבש של נוגה, /

וקר, הקריאה באל המאה העשרים ואחת מזכירה את סיפורי הפוני האדום של ג'ון ספיינבק, שבאחד מהם מספר הסבא לנכדו כיצד דורו כבש את היבשת, מה-אוקיינוס ועד לאוקיינוס, והנכד אומר לסבו: „ואנחנו נכבוש את הים” ספר זה של היינלין מתאר את כיבוש החלל, שבא אחרי כיבוש הים.

נוסטלגיה

זמר עיוור

ספר אחר של רוברט היינלין, * שראה אור באחרונה, הוא הגבעות הירוקות של רוברט היינלין — הגבעות הירוקות של * הארץ; עברית: עמוס גפן; הוצאת מטדה; 187 עמודים (כריכה רכה).

אנתולוגיה חללית מתוך „כוכבי-שמים רחוקים” לשאול טשרניחובסקי

פוכבי שמים רחוקים, פוכבי שמים פה קרובים, אורות רחוקים-רחוקים מעין בהם סתבוננת, אורות קרובים-קרובים ללב הסתבונן בהם, איפה אני ראייתכם, ואיפה זה לא ראייתכם, בצערי בארץ הרחבת, במלא כל הארץ הנדולת, בדרךני הננועה הננועה ששדה כפר מולדתי השקם, תחום אנשי לב ותמימים, אשר סמנו יצאתי עלם רוקם תלזמות עם גדולות ונצורות לא כאן, נושא בלב במכמנים אוצר הפחות הפמונים, שפע פחות נעורים תוססים בעצם יקעתם, עד שהנעתי לבאן, עד שעמדתי... לא ענף אף לא יגע סמעש — באמצע הדרך סלקת

פוכבי שמים רחוקים, פוכבי שמים פה קרובים, אורות רחוקים-רחוקים מעין בהם סתבוננת, אורות קרובים-קרובים ללב הסתבונן בהם, איפה אני ראייתכם, ואיפה זה לא ראייתכם, בצערי בארץ הרחבת, במלא כל הארץ הנדולת, בדרךני הננועה הננועה ששדה כפר מולדתי השקם, תחום אנשי לב ותמימים, אשר סמנו יצאתי עלם רוקם תלזמות עם גדולות ונצורות לא כאן, נושא בלב במכמנים אוצר הפחות הפמונים, שפע פחות נעורים תוססים בעצם יקעתם, עד שהנעתי לבאן, עד שעמדתי... לא ענף אף לא יגע סמעש — באמצע הדרך סלקת